

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr LII/420/2018 Rady Miejskiej Ruciane – Nida z dn. 28/02/2018 r. w sprawie aktualizacji Planu Odnowy Miejscowości przyjętego Uchwałą Nr LIII/386/2014 Rady Miejskiej Ruciane – Nida z dn. 30.10.2014 r.

Załącznik nr do Uchwały Nr 1/2018 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Wejsuny z dn. 17/02/2018 r. w sprawie aktualizacji Planu Odnowy Miejscowości

Plan Odnowy Miejscowości

Wejsuny

Gmina Ruciane-Nida

październik 2014 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I TŁO I GENEZA PRAC NAD PLANEM ODNOWY MIEJSCOWOŚCI WEJSUNY ORAZ POWIĄZANIE PLANU Z CELAMI STRATEGICZNYMI DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY, REGIONU I KRAJU.	3
ROZDZIAŁ II CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	4
2.1. PREZENTACJA WSI	4
2.2. FUNKCJE JAKIE PEŁNI WIEŚ.....	5
2.3. CHARAKTERYSTYKA MIESZKAŃCÓW	6
2.4. POZIOM ORGANIZACJI MIESZKAŃCÓW I ICH OSIĄGNIĘCIA.....	7
2.5. POŁOŻENIE I WYGLĄD WSI	10
2.6. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI	11
2.7. STAN OTOCZENIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO	11
2.8. ROLNICTWO	16
2.9. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	16
2.10. KULTURA	16
2.11. OCHRONA ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	17
2.12. EDUKACJA	17
2.13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	17
ROZDZIAŁ III ANALIZA ZASOBÓW SOŁECTWA.....	18
ROZDZIAŁ IV ANALIZA SWOT	19
ROZDZIAŁ V WIZJA ROZWOJU WSI WEJSUNY	20
ROZDZIAŁ VI ZESTAWIENIE PRIORYTETÓW, CELÓW, PROGRAMÓW	21
ROZDZIAŁ VII HARMONOGRAM I KOSZTORYS WDRAŻANIA PLANU.....	31
ROZDZIAŁ VIII SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	33

WSTĘP

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z najważniejszych wyzwań, jakie stoją przed Polską w dobie integracji z Unią Europejską. Priorytetowym celem jest wzmocnienie działań służących niwelowaniu istniejących dysproporcji w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów zurbanizowanych. **Odnowa wsi jest koncepcją i metodą rozwoju obszarów wiejskich** w formie najlepiej odpowiadającej społeczności lokalnej, przez nią samą wybranej i skutecznie ją integrującej i aktywizującej. Ma na celu trwale upodmiotowienie społeczności wiejskich i stworzenie poczucia odpowiedzialności za przyszłość własnej wsi poprzez zapewnienie wiedzy, umiejętności i wsparcia zewnętrznego. Jednocześnie w ostatnich latach odnowa wsi stała się w skali Polski wielkim ruchem społecznym, który w dłuższej perspektywie może przeobrazić oblicze współczesnej wsi. Ponieważ zakłada się logiczną konsekwencję konstrukcji Planu Odnowy Miejscowości w ścisłej korelacji z dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego, dokument ten powinien mieć charakter małej strategii rozwoju miejscowości. Wskazane jest, aby obejmował on analizę zasobów, porównanie korzystnych i niekorzystnych cech wewnętrznych wsi oraz potencjalnych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, które mogą warunkować przyszłość wsi i jej mieszkańców. Dokument powinien określać wizję rozwoju wsi wraz z jej priorytetami i projektami rozwojowymi wraz z elementami montażu finansowego projektów do realizacji. Wymaga to ścisłej współpracy pomiędzy sołectwem i samorządem gminnym oraz spójności planów. **Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny** ma służyć pełnemu wykorzystaniu istniejącego potencjału i szans rozwojowych, w tym dostępu do środków unijnych i funduszy rządowych. Odnowa wsi jest współcześnie ważną napędową siłą rozwoju obszarów wiejskich, skutecznie przeobrażającą tereny nią objęte i stanowiącą istotny składnik procesów rozwojowych na poziomie lokalnym i regionalnym. Zdaniem **Ryszarda Wilczyńskiego**, uznanego w Polsce autorytetu w tej dziedzinie, odnowa wsi to proces kształtowania warunków życia ludzi na obszarach wiejskich, którego animatorem i podmiotem jest społeczność lokalna. Proces ten oddziałuje na standard życia i jego jakość oraz źródła utrzymania mieszkańców, jednocześnie zachowując tożsamość wsi wyrażającą się wartościami życia wiejskiego, wzmacnianiem i rozwojem dziedzictwa duchowego, kulturowego i materialnego wsi. Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny zmierza do pobudzenia i zintegrowania wielu rozproszonych oddolnych inicjatyw i działań na rzecz zachowania oraz ochrony unikatowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz jej rozwoju. Funkcje, jakie pełnią Wejsuny, to przede wszystkim funkcje mieszkalne, turystyczne i rolnicze. Pod tym kątem były też ustalane priorytety i kierunki rozwoju miejscowości. Ostatecznym celem wszelkich działań jest poprawa standardu życia mieszkańców wsi, a biorąc pod uwagę położenie i naturalne warunki przyrodnicze, najbardziej zasadnym jest uczynienie tego poprzez promocję Wejsun, jako jednej z atrakcyjniejszych turystycznie miejscowości w gminie. Niniejszy Plan Odnowy wskazać ma, jakie konkretne działania muszą być poczynione w perspektywie lat 2014-2021, aby powyższy cel został osiągnięty. Świadomość jasno sprecyzowanych kierunków rozwoju pobudza aktywność lokalnego środowiska i stymuluje je na rzecz partnerstwa, rozwoju i promocji wartości, które reprezentuje.

Rozdział I. Tło i geneza prac nad Planem Odnowy Miejscowości Wejsuny oraz powiązanie Planu z celami strategicznymi dokumentów dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, regionu i kraju

Wszystkie zadania zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Wejsuny zostały wypracowane podczas warsztatów partycypacyjnych, zrealizowanych z udziałem mieszkańców wsi w ramach Programu Odnowy Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...”, do którego Sołectwo Wejsuny przystąpiło w 2014 roku (Uchwała Nr 1/2014 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Wejsuny z dnia 14.03.2014r). Program ten jest instrumentem Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizującym Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020. Program prowadzony jest w ramach środków budżetowych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Unii Europejskiej. Program wdraża Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Zarządzający Programem). W proces opracowania dokumentu w sposób szczególny zaangażowały się następujące osoby wchodzące w skład grupy odnowy miejscowości: Mariola Małyńska – Lider grupy, Dariusz Vogel, Daniela Zaborowska, Ewa Deptuła, Maria Charkiewicz, Danuta Bielicka, Bolesław Cieloszczyk, Janina Przystawik, Hejda Macoch oraz Barbara Gbur. Grupę odnowy powołano w drodze stosownej uchwały Zebrania Wiejskiego Sołectwa Wejsuny (Uchwała Nr 2/2014 z dnia

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

14.07.2014r). Zadaniem Grupy Odnowy Miejscowości Wejsuny jest ścisła współpraca z Gminą Ruciane-Nida oraz Województwem Warmińsko-Mazurskim w zakresie wdrażania w Sołectwie Wejsuny Programu Odnowy Wsi (...). Do pomocy w inicjowaniu i wdrażaniu procesu odnowy wsi Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przydzielił moderatora będącego zewnętrznym ekspertem w tej dziedzinie (Jan Lisiewski). Moderator był obecny na spotkaniach poświęconych tworzeniu planu odnowy miejscowości. W sposób znaczący przyczynił się do określenia kierunków rozwoju zarówno miejscowości, jak również całej społeczności Wejsun. Moderator pomógł zaplanować i podjąć działania na rzecz rozwoju wsi, motywował grupę odnowy do współdziałania oraz wspierał współpracę na linii gmina – sołectwo. Po stronie Gminy Ruciane-Nida proces ten był koordynowany przez pracownika Urzędu Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie (Karol Syta). Jednym z narzędzi, które zostało zastosowane podczas tworzenia Planu Odnowy Miejscowości była ankieta. Skierowana była ona do mieszkańców Wejsun, a miała na celu określenie stosunku respondentów zarówno do miejsca, w którym żyją, jak i inwentaryzacji zasobów oraz określeniu znaczenia poszczególnych pozycji. Ankieta była anonimowa, co sprzyjało szczerości wypowiedzi i działało inspirująco. Respondenci zawierali w niej m.in. podstawowe informacje o sobie (poza personalnymi). Dzięki temu Grupa Odnowy Miejscowości analizująca ankiety po ich zebraniu miała obraz dotyczący płci, przedziału wiekowego i statusu społecznego respondentów. Zamieszczone w ankietach dane na temat lokalnych walorów przyrodniczych i innych dały ogólny obraz miejscowości widziany oczyma mieszkańców. Poza tym wskazane potrzeby umożliwiły wytyczenie głównych kierunków działań zmierzających do podniesienia szeroko rozumianego poziomu życia lokalnego społeczeństwa. Mieszkańcy podzielili się także dotychczasowymi działaniami na rzecz wsi oraz wyrazili się w zakresie ewentualnego uczestnictwa w takich przedsięwzięciach w przyszłości. Plan został przyjęty Uchwałą Nr 3 /2014 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Wejsuny z dnia 22.10.2014 roku, a następnie zatwierdzony Uchwałą Nr LIII/386/2014 Rady Miejskiej Ruciane-Nida z dnia 30.10.2014 roku.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny jest zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi gminy, regionu oraz kraju:

- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ruciane-Nida do 2015 roku przyjętą Uchwałą Nr XXII/43/2008 Rady Miejskiej Ruciane-Nida z dn. 28.05.2008r.;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Ruciane-Nida na lata 2011-2012 przyjętą Uchwałą Nr IX/40/2011 Rady Miejskiej Ruciane-Nida z dnia 2 czerwca 2011r.
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025;
- Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, miasta i obszary wiejskie.

Rozdział II. Charakterystyka miejscowości

2.1. Prezentacja wsi

Wejsuny (do 1945 roku niem. *Weissuhnen*) – wieś położona jest nad jeziorami Wejsunek i Warnołty, na rozległej polanie wśród lasów Puszczy Piskiej. W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa suwalskiego. Wieś założona w 1763 r. jako osada szkatułkowa króla pruskiego. Istnieją dowody, że już w okresie cesarstwa rzymskiego (I-IV w.) istniało w tym miejscu wysoce zaawansowane osadnictwo.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

2.2 Funkcje jakie pełni wieś

Wejsuny położone są nad **jeziorami Wejsunek i Warnołty**. Odgrywają obecnie ważną rolę w ruchu turystycznym. Znajdują się tu m.in.: Regionalna Izba Mazurska, całoroczny ośrodek wypoczynkowy „Klub Mazurski”, spełniający wysokie standardy pensjonat i pole namiotowe „Camping Wejsunek” oraz wiele kwater agroturystycznych. Z uwagi na małą liczbę dzieci w Wejsunach nie funkcjonuje już szkoła podstawowa. Wejsuny w okresie letnim są bardzo licznie odwiedzane przez turystów, zarówno z centrum kraju, jak też i z zachodu, ponieważ mają tu doskonałe warunki do wypoczynku.

Rozpoczyna się tu następujący szlak turystyczny: WEJSUNY-rezerwat przyrody „JEZIORO WArnOŁTY” - GŁODOWO - NIEDŹWIEDZI RÓG - JEZIORO ŚNIARDWY - ZIELONY MOST - KARWIK - MALDANIN - PISZ (30km); ukazujący południowe brzegi największego jeziora w Polsce z licznymi punktami widokowymi, ładnymi partiami lasu, pomnikami przyrody. Istnieje możliwość skorzystania z noclegu „pod namiotem” na wyznaczonych obozowiskach nad jeziorami, czy w kwaterach prywatnych czynnych w okresie letnim. Wieś zamieszkuje obecnie 327 mieszkańców. Duża część osób znajduje zatrudnienie na miejscu (leśnictwo, rolnictwo), a pozostali pracują w pobliskim Pisz i Rucianem-Nidzie.

Wykaz sołectw Gminy Ruciane-Nida

Lp.	Sołectwo	Nazwa wsi/kolonii wchodzącej w skład sołectwa
1.	Galkowo	Galkowo, Iwanowo
2.	Iznota	Iznota, Bartlewo, Gąsior, Kamień
3.	Karwica	Karwica, Borek, Jeleń, Maskulińskie, Ruczaj, Zaroślak
4.	Końcewo	Końcewo, Lipnik
5.	Krzyże	Krzyże, Karwica Mazurska, Pranie, Zdróżno
6.	Śwignajno	Ładne Pole, Śwignajno Małe, Śwignajno Wielkie
7.	Niedźwiedzi Róg	Niedźwiedzi Róg, Głodowo
8.	Nowa Ukta	Nowa Ukta, Kadzidłowo, Wypad
9.	Onufryjewe	Onufryjewe, Kończewo, Piaski, Popielno, Warnowo, Wierzba
10.	Osiniak – Piotrowo	Osiniak – Piotrowo
11.	Szeroki Bór	Szeroki Bór, Oko, Lisiczyn, Pieczysko, Zamordeje
12.	Ukta	Ukta
13.	Wejsuny	Wejsuny, Wejsuny Leśniczówka
14.	Wólka	Wólka
15.	Wojnowo	Wojnowo, Majdan, Zameczek
16.	Wygryny	Wygryny, Kokoszka

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Liczba mieszkańców sołectwa na tle innych sołectw gminy

Sołectwo	Gałkowo	Iznota	Karwica	Końcewo	Krzyże	Śwignajno	Niedźwiedzi Róg	Nowa Ukta	Onufryjowo	Osiniak	Szeroki Bór	Ukta	Wejsuny	Wólka	Wojnowo	Wygryny
Liczba mieszkańców	149	52	324	92	99	368	95	142	401	180	83	664	337	89	349	315

Wieś Wejsuny pełni funkcję rekreacyjną i mieszkalną

2.3. Charakterystyka mieszkańców

Dzisiejsi mieszkańcy Wejsun, podobnie jak mieszkańcy całego regionu tworzą mozaikę ludności miejscowej i napływowej. Po 1945 r., prócz pozostałych tu Mazurów oraz niekiedy Niemców, na tereny te przybyli przesiedleńcy z dawnego województwa białostockiego i warszawskiego. Najwięcej osadników przybyło z Kurpiowszczyzny, licznie osiedlili się niegdyś mieszkańcy Wileńszczyzny. Opinie na temat pochodzenia Mazurów są podzielone. Ziemie te wielokrotnie poddawane były na przemian różnym wpływom. Jednak dziś rodowitych Mazurów jest tu niewiele. Na skutek niewłaściwie prowadzonych akcji rewindykacji Mazurów, ich repolonizacji, w latach powojennych ludność masowo opuszczała te tereny. Dziś w Wejsunach przeważają potomkowie ludzi przybyłych tu na skutek przesiedleń. Cechą charakterystyczną dla Wejsun jest fakt, iż wśród mieszkańców są wyznawcy religii katolickiej oraz ewangelickiej. Odmienność wyznania nie stanowi podłoża konfliktu. Najwięcej jest katolików, wieś należy do parafii w Rucianem-Nidzie. W Wejsunach znajduje się również kościół należący do Parafii Ewangelicko-Augsburskiej z Pisz.

Ludność Wejsun w ostatnich 5-ciu latach

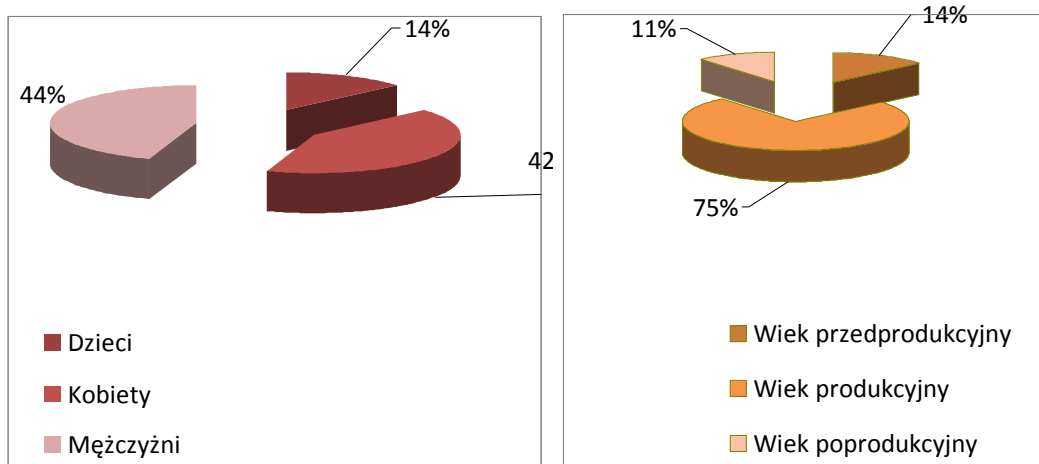
ROK	LICZBA OSÓB
2010	297
2011	312
2012	321
2013	328
2014	325

Szczegółowe dane demograficzne dla roku 2014

ROK	OGÓŁEM	Dzieci	Mężczyźni	Kobiety	Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
					M	K	M	K
Wejsuny								
2014	325	44	164	161	131	114	14	22

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Struktura wieku mieszkańców Wejsun

2.4. Poziom organizacji mieszkańców i ich osiągnięcia

Mieszkańcy Wejsun wyrażają swoje zaangażowanie w sprawy wsi poprzez czynne uczestnictwo w pracach na jej rzecz. Na terenie wsi funkcjonują różne instytucje i organizacje. Należą do nich: sołtys i rada sołecka, grupa odnowy miejscowości, ochotnicza straż pożarna oraz stowarzyszenie.

Sołtys i rada sołecka. Sołtys wspomagany radą sołecką pełni funkcje reprezentacyjną oraz wykonawczą. Do obowiązków sołtysa należy w szczególności: zwoływanie zebrań wiejskich i posiedzeń rady sołeckiej, działanie stosownie do wskazań zebrania wiejskiego, rady miejskiej i burmistrza, wpływanie na wykorzystanie aktywności mieszkańców służącej poprawie gospodarki i warunków życia w sołectwie, reprezentowanie mieszkańców sołectwa na zewnątrz. Obecnie Sołtysiem Wejsuny jest Dariusz Vogel, który równocześnie pełni funkcję Radnego Rady Miejskiej Ruciane-Nida. W październiku 2013 r. Sołectwo przy pomocy strażaków z Ochotniczej Straży Pożarnej Wejsunach zrealizowało działanie ekologiczne pn. „Odtwarzanie drzewostanu wsi Wejsuny”. W ramach akcji na terenie wsi posadzono 25 szt. drzewek: 9 szt. klonu globusom, 5 szt. klonu zwyczajnego, 11 szt. lipy. Celem zadania było uświadomienie mieszkańcom wsi jak ważna dla nas i następnych pokoleń jest dbałość o dobra naturalne jakim są drzewa. W akcji czynny udział wzięło 14 osób. Drzewka posadzono na boisku wiejskim, placu zabaw, przy kościele ewangelickim, izbie regionalnej oraz przy drodze (w celu zachowania alei lipowej). Na zadanie przy pomocy UMiG w Rucianem – Nidzie pozyskano środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

Grupa Odnowy Miejscowości. Wymogiem formalnym udziału Sołectwa Wejsuny w Programie Odnowy Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...” jest funkcjonowanie co najmniej 5-osobowej grupy odnowy miejscowości i jej lidera. Zadaniem grupy było przygotowanie projektu planu odnowy miejscowości, przedyskutowanie go z mieszkańcami. Grupa odnowy miejscowości ma czuwać nad konsekwentnym jego realizowaniem i aktualizowaniem. Zadaniem grupy odnowy miejscowości jest ścisła współpraca z Gminą Ruciane-Nida oraz Województwem Warmińsko-Mazurskim w zakresie wdrażania w Sołectwie Wejsuny Programu Odnowy Wsi (...). Uchwałą Nr 2/2013 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Wejsuny z dnia 14.07.2014 r. powołano grupę odnowy miejscowości Wejsuny w następującym składzie: Mariola Małyska – Lider grupy, Dariusz Vogel, Hubert Mężak, Daniela Zaborowska, Ewa Deptuła, Maria Charkiewicz, Danuta Bielicka, Bolesław Cieloszczyk, Janina Przystawik, Hejda Macoch oraz Barbara Gbur.

Ochotnicza Straż Pożarna. Została założona w 1947 r. W 1970 roku otrzymała teren pod budowę strażnicy, przy budowie której zaangażowali się również mieszkańcy wsi. W 1972 roku oddano strażnicę do użytku.

Stowarzyszenie Inicjatyw Wiejskich „Wejsuny”. Stowarzyszenie czynnie uczestniczy w życiu społecznym wsi. Organizuje wiele działań adresowanych do mieszkańców Wejsun i okolicznych wsi. Stowarzyszenie skutecznie pozyskuje środki finansowe z zewnątrz, inicjuje i współuczestniczy w wielu lokalnych wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych, aktywizuje i integruje społeczność lokalną. W 2011 r. w ramach Programu „Działaj Lokalnie” zrealizowało projekt pn. „Mazurska kuchnia łączy pokolenia”, którego celem było rozbudzenie wśród młodzieży, dzieci i dorosłych zainteresowania tradycją, regionu, a szczególnie sztuką kulinarną Mazur, rozwijanie umiejętności kulinarnych. Stowarzyszenie troszczy się o zachowanie lokalnych tradycji i zwyczajów. Stowarzyszenie podejmuje inicjatywy mające na celu

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży, dorosłych poprzez rozszerzenie oferty zajęć Wiejskiego Centrum Kultury w Wejsunach.

Parafia Ewangelicko-Augsburska z Pisz, którą kieruje ks. Marcin Pysz. W neogotyckim kościele stale organizowane są wydarzenia kulturalne przyciągające nie tylko parafian, ale i pozostałych mieszkańców wsi oraz gości. W 2013 r. odbyły się I Wejsuńskie Spotkania Międzykulturowe, które miały na celu przybliżenie różnych tradycji chrześcijańskich poprzez prezentowanie muzyki sakralnej. W ramach koncertów słuchacze mieli okazję poznać muzykę ewangelicką, greckokatolicką, baptystyczną oraz reformowaną. W okresie od czerwca do września odbyło się 5 koncertów. Był to koncert organowy prof. Jerzy Dziubińskiego oraz Emilii Dziubińskiej, koncert Chóru Vocalis ze Skoczowa, koncert Chóru Greckokatolickiego, koncert Sienna Gospel Choir, koncert Chóru Kościoła Ewangelicko-Reformowanego z Warszawy.

Izba regionalna (muzeum). Znajduje się w jednej z drewnianych, zabytkowych chalup w Wejsunach, założona przez Eugeniusza Bielawskiego-miejscowego nauczyciela, znanego działacza społeczno-kulturalnego. Przez wiele lat gromadzone były tutaj stare meble, przedmioty codziennego użytku, narzędzia gospodarskie wykorzystywane przez mieszkańców regionu. W Izbie znajdują się także rzadkie egzemplarze gazet i druków mazurskich oraz stare fotografie. Obecnie obiektem opiekuje się Dom Kultury w Rucianem – Nidzie. Obiekt wymaga remontu. Izba regionalna z powodzeniem może posłużyć do propagowania kultury i zwyczajów dawnych mieszkańców tych ziem oraz zachęcić do ich kultywowania przez lokalną społeczność.

Festyny wiejskie-organizowane przez Sołectwo Wejsuny przy udziale jednostek organizacyjnych Gminy Ruciane-Nida, Ochotniczej Straży Pożarnej w Wejsunach oraz Stowarzyszenia Inicjatyw Wiejskich „Wejsuny”. Na 2013 r. przypadła 250 rocznica powstania wsi. Podczas festynu można było obejrzeć wystawę poświęconą historii wsi, a także skosztować przysmaków przygotowanych przez gospodynie z Wejsun. Ponadto co roku w ramach wydarzenia odbywają się mistrzostwa w rzucie gumofilcem i inne konkurencje sportowe wyzwalające „ ducha rywalizacji” takie jak np. zawody „w pucowaniu michy”, a także rywalizacja w konkurencji piłowania drewna na czas. Organizator zapewnia program dla dzieci i występy zespołów muzycznych. Festyny wiejskie odbywają się na plaży wiejskiej, gdzie jest drewniana scena oraz boisko.

W miejscowości znajduje się **Wiejskie Centrum Kultury** oraz **Filia Biblioteki Publicznej w Rucianem-Nidzie**. Obie instytucje są prowadzone przez Dom Kultury w Rucianem – Nidzie. Wiejskie Centrum Kultury powstało w 2010r. w ramach projektu pn. „Utworzenie wraz z wyposażeniem Wiejskiego Centrum Kultury we wsi Wejsuny, Wygryny, Ładne Pole – Gmina Ruciane-Nida” dofinansowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Na potrzeby projektu wykorzystano świetlicę wiejską, która w latach 60. XX w. uległa całkowitemu zniszczeniu w wyniku pożaru, ale na nowo została odbudowana społecznie przez mieszkańców. Są tu organizowane corocznie imprezy z okazji takich świąt jak: Andrzejki, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, a także zabawy sylwestrowe. Obiekt jest wyposażony w stoły, krzesła, komputery, scenę, małe zaplecze kuchenne oraz łazienkę. W Wiejskim Centrum Kultury organizowane są różnorodne zajęcia mające urozmaicić czas wolny dzieciom i młodzieży z terenu wsi i okolic. Organizatorem zajęć jest Dom Kultury w Rucianem-Nidzie. Rokrocznie odbywają się tutaj spotkania oplatkowe, które są okazją do podzielenia się refleksją

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

nad mijającym rokiem w gronie znajomych i sąsiadów oraz lokalnych władz samorządowych. Spotkania organizowane są w Wiejskim Centrum Kultury.

W miejscowości jest **plaża wiejska i boisko**, które znajdują się na tej samej działce oznaczonej numerem geodezyjnym 85. Teren położony jest nad jez. Wejsunek. W tym miejscu znajduje się scena. Tutaj odbywa się większość wydarzeń plenerowych organizowanych przez sołectwo, takich jak występy muzyczne, turnieje i zawody. Mieszkańcy darzą to miejsce szczególną estymą. Plaża i boisko to teren po byłej i nieistniejącej już szkole podstawowej, która swoje funkcjonowanie rozpoczęła w roku 1848. W szkole przez pierwsze lata uczono po polsku i po niemiecku. W roku 1875 język polski został ze szkoły wyrugowany. Szkoła została zamknięta z powodu małej ilości dzieci uczęszczającej do niej, a budynek został sprzedany prywatnemu inwestorowi. W Wejsunach znajduje się również zabytkowy cmentarz oraz kościół ewangelicki, który stanowi jeden z najstarszych zabytków Wejsun. Zabytki są ważnym elementem historii Wejsun. W 2008 r. z pieniędzy Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie oraz Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, przeprowadzono prace remontowo – rewaloryzacyjne 4 mogił żołnierskich znajdujących się na cmentarzu ewangelickim. Są to mogiły żołnierzy rosyjskich i niemieckich pochodzące z okresu I wojny światowej.

Mogiły żołnierzy niemieckich

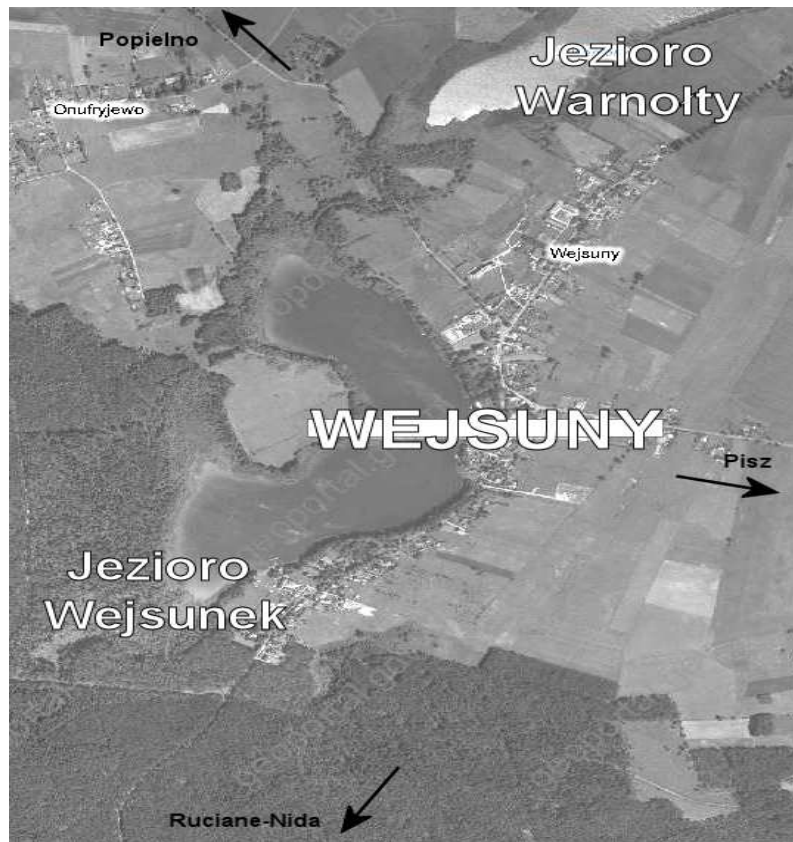
Mogiły żołnierzy rosyjskich

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

2.5. Położenie i wygląd wsi

Wieś Wejsuny (do 1945 roku *Wejssubnen*) jest malowniczo położona na rozległej polanie wśród lasów Puszczy Piskiej, na wschodnich brzegach jezior Wejsunek (38 ha) i Warnołty. Okolice Wejsun to strefa lasów iglastych Puszczy Piskiej posiadającej specjalne właściwości klimatyczne, sprzyjające wydolności fizycznej i odnowie dróg oddechowych. Już od dawna znane są lecznicze właściwości olejków eterycznych wydzielanych przez stare iglaki w surowym i specyficznym klimacie kształtowanym przez jeziora mazurskie.

2.6. Historia miejscowości

Wieś Wejsuny ulokowano w 1763 roku jako osadę szkatułkową. Od 1898 roku istnieje w Wejsunach parafia ewangelicko-augsburska. Według statystyki kościelnej w parafii wejsuńskiej w 1901 roku było 800 Polaków i 300 Niemców. W 1908 roku ukończono tutaj budowę kościoła w stylu neogotyckim, na którego wieży zawieszono w 1911 roku dwa dzwony. Pierwszym proboszczem parafii Wejsuny był w latach 1899-1909 ks. Heinrich Küll. Kolejnymi pastorami zostali Rudolf Wiśniewski (1910-1922) oraz Paul Melzer (1922-1930). Od 1848 roku w Wejsunach zaczęła funkcjonować szkoła podstawowa. W 1935 roku dwóch nauczycieli nauczało tu 73 dzieci. Na terenie Wejsun zachowała się tak zwana „baba kamienna” – jak się przypuszcza – po pruskim plemieniu Galindów, wyobrażająca figurę ludzką – nieudolnie wyciosaną na kamieniu – przypuszczalnie boginię Kurko. Według wierzeń pruskich Kurko to bogini stworzenia i płodności.

2.7. Stan otoczenia środowiska naturalnego

Gmina Ruciane – Nida usytuowana jest na styku trzech jednostek geomorfologicznych: Równiny Mazurskiej, Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Pojezierza Mrągowskiego. Miasto i Gmina Ruciane-Nida zajmuje obszar 35,7 tys. ha, przy czym aż 25,337 tys. ha przypada na lasy, a około 3,6 tys. ha na wody. Ukształtowanie terenu związane jest z działalnością lodowców oraz wód lodowcowych. Te ostatnie, poprzez osady żwirowo – piaszczyste, utworzyły rozległą równinę sandrową zajmującą środkową i południową część gminy.

GEOMORFOLOGIA. Obszar gminy Ruciane-Nida znajduje się w zasięgu dwóch faz ostatniego zlodowacenia. Można wyróżnić tu następujące jednostki morfologiczne:

- strefę wysoczyzny moren czołowych przechodzących z zachodu na wschód poprzez środkową część gminy,
- wysoczyznę polodowcową moreny dennej w pasie północnym,
- równinę sandrową obejmującą południową część gminy,
- rynnę jezior Beldany – Nidzkie.

Strefa moren czołowych stanowi lokalne wyniesienie terenu z mocno zróżnicowaną rzeźbą w rejonie Rucianego i jezior Guzianek. Jest to południowy zasięg fazy poznańskiej ostatniego zlodowacenia. Wyniesiona jest na wysokość 132-142 m n.p.m. Deniwelacje lokalne z wyjątkiem rejonu Guzianek są małe. Wysoczyzna polodowcowa moreny dennej obejmuje obszar na północ od Rucianego. Charakteryzuje się konfiguracją falistą i pagórkowatą oraz stosunkowo mało zróżnicowaną budową geologiczną utworów powierzchniowych. Występują tu rozległe obniżenia (dolina rzeki Krutyni, otoczenie jeziora Warnołty) i kępowe wyniesienia. Deniwelacje lokalne dochodzą do 15 m. Równina sandrowa nachylona jest w kierunku południowym. Utwory powierzchniowe są zbudowane wyłącznie z piasków. Pierwszy poziom wód gruntowych posiada zwierciadło swobodne. Rynna jezior Beldany - Nidzkie stanowi dolinę o przebiegu zbliżonym do południkowego, wcięta w utwory polodowcowe na głębokość do 70 m. Rynna w formie doliny rzecznej osiąga głębokość 46 m poniżej lustra wody. W sposób naturalny dzieli obszar gminy na wschodnią i zachodnią połączoną komunikacyjnie w rejonie Rucianego. Najwyższy punkt w granicach gminy (140,7 m n. p. m.) znajduje się na wschód od jeziora Guzianka Wielka, zaś najniższy stanowi poziom Wielkich Jezior Mazurskich (115,7m n. p. m.) – Wygryny o pow. 1,90 ha, zasobach bilansowych 45,575 m³ i zasobach pozabilansowych 8.100 m³ (15,9 tys. ton).

WODY. Na terenie gminy znajduje się 36 jezior. Nad jednym z nich położone są Wejsuny.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Warnołty są wydłużoną odnogą Śniardw. Przejście na Warnołty znajduje się w zatoce Szyba. Jezioro jest rezerwatem ornitologiczno-krajobrazowym, dlatego też nie wolno tam pływać ani wędkować. Powierzchnia jeziora wynosi 373,3 ha, jest długie na przeszło 5 km, jeśli chodzi o szerokość to różnie – ogólnie wąskie od 100 metrów do około kilometra. W środkowej części jeziora znajduje się Wyspa Warnowska o wybitnej wartości krajobrazowej, wzniesienie kilkumetrowe, zarośnięte starymi sosnami. Na wyspie gniazdują rzadkie ptaki drapieżne, takie jak orzeł bielik czy kania ruda. Jezioro jest czyste i dość płytkie, nie przekracza 10 metrów głębokości. Brzegi jeziora w wielu miejscach są zabagnione. Północny fragment jeziora otacza Puszcza Piska, w południowej części nad brzeg dochodzą staropuszczańskie łąki i pola należące do wsi Wejsuny.

Jezioro Beldany (powierzchnia 944 ha) uważane za najpiękniejsze jezioro mazurskie, gdzie malownicze zatoki i brzegi tworzą urozmaiconą i rozwiniętą linię brzegową. Maksymalna głębokość w części środkowej na wysokości miejscowości Kamień dochodzi do 46 m. Na północy łączy się z Jeziorem Mikołajskim, a na południowym krańcu poprzez służę komorową Guzianka z jeziorem Guzianka Mała i dalej z jeziorem Guzianka Wielka i Jeziorem Nidzkim. Jezioro w większości otaczają lasy świerkowo-sosnowe Puszczy Piskiej. Największe wyspy to: Kamieńska i Piaseczna. Beldany stanowią odcinek popularnego spływu rzeką Krutynią do Rucianego-Nidy.

Jezioro Śniardwy ma powierzchnię 11 383 ha, posiada wiele pływów i mielizn oraz bardzo urozmaiconą linię brzegową, tak charakterystyczną dla jezior morenowych. Jezioro Śniardwy nie bez powodu nazywane jest „mazurskim morzem”. Przy dużej powierzchni i stosunkowo niewielkiej głębokości, na jeziorze w ciągu paru chwil mogą powstać dwumetrowe fale, prawdziwe wyzwanie dla wytrawnych żeglarzy. Do gminy Ruciane – Nida należy 13 km linii brzegowej Śniardw i znajdują się tam należące do naszej gminy miejscowości: Wierzba, Popielno, Niedźwiedzi Róg i Głodowo.

FLORA. Obszar gminy Ruciane – Nida pokryty jest terenami zalesionymi w 74%. Obszar ten pokrywa **Puszcza Piska**, która jest największą puszcza na Mazurach (86 tys. ha) i jedną z większych w kraju. O charakterze puszczy decydują **bory sosnowe** i **sosnowo-świerkowe**, które stanowią aż 90% jej powierzchni. W południowej części można spotkać również **brzozy** i **osiki**, na północy natomiast pojawiają się **dęby** i **buki**. **Torfowiska**, które zajmują 11,4% powierzchni, porastają olsy i łąki. W rejonie Rucianego-Nidy niektóre partie puszczy do dziś zachowały swój pierwotny charakter. Poszycie lasu jest bardzo bogate. W runie występują **chronione rośliny**, m. in. lilia złotogłów, wielosil błękitny, rosziczka

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

okrąglistna i 10 gatunków storczyków. Oprócz zwartego kompleksu Puszczy Piskiej w skład ostoi wchodzi wiele jezior, w tym największe polskie jezioro – Śniardwy, a także obszary rolne i łąkowe.

FAUNA. Zróżnicowane środowisko, na które składają się rozległe powierzchnie wód, lasy, bagna, łąki, pola i zagajniki, stanowią doskonale miejsce lęgowe dla licznych gatunków ptactwa. Obszar Puszczy Piskiej stanowi **ostoję ptaków** o randze europejskiej. Występuje tu przynajmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz dwanaście gatunków ptaków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Symbolem mazurskich wsi jest **bocian biały**. Charakterystyczny dla pojezierza jest **łabędź niemy**, występują tu także **czaple siwe**, **kormorany czarne**, **żurawie**, **cietrzewie**. W okolicach Wejsun można spotkać wyjątkowo rzadkie gatunki ptaków np. **bociana czarnego**, **gęś gęgawę**. Prawdziwym skarbem Puszczy Piskiej są siedliska **orla bielika**. W lasach żyje dużo gatunków zwierząt: m. in. **jelenie**, **łośie**, **sarny**, **dziki**, **zające**, **lisy**. Jelenie z Puszczy Piskiej należą do największych okazów nizinnych w Polsce. W bardziej nawodnionych okolicach swoje żeremia budują **bobry**. W dawnych czasach na obszarze Puszczy można spotkać było: tury, niedźwiedzie i rosomaki. 4 lipca 2002 r. nad wschodnim fragmentem Puszczy Piskiej przeszedł huragan o niespotykanej sile. Zniszczył on całkowicie las na powierzchni 17 tys. ha a na kolejnych 16 tys. ha spowodował wiatrolomy. Nie wyrządził on zniszczeń na terenie Wejsuny, choć ominął je o zaledwie kilkanaście kilometrów.

FORMY OCHRONY PRZYRODY. Dla ochrony wyjątkowych walorów przyrodniczych południowej części Krainy Wielkich Jezior Mazurskich oraz dolnego biegu rzeki Krutyni w 1977 r. utworzono **Mazurski Park Krajobrazowy**. Park obejmuje swoimi granicami część gmin: Piecki, Mragowo, Świętajno, Ruciane-Nida, Mikołajki, Orzysz, Pisz. Powierzchnia Parku wynosi **53,655 ha**, a jego **strefy ochronnej 18,608 ha**. Z tego lasy zajmują ponad 29,000 ha, a rzeki i jeziora ok. 17,000. Reszta to użytki rolne i tereny zabudowane. Jest to jeden z największych parków krajobrazowych w Polsce. Mazurski Park Krajobrazowy położony na pograniczu dwóch odmiennych form geomorfologicznych - **moreny** i **sandrów**, chroni wielkie bogactwo świata roślin i zwierząt, obfitość lasów, torfowisk, jezior i wód płynących. Przyroda parku to m.in.:

- ✚ ponad 60 jezior, w tym największe w Polsce jezioro Śniardwy,
- ✚ około 850 gatunków roślin naczyniowych,
- ✚ bogata fauna i ponad 200 gatunków ptaków,
- ✚ 11 rezerwatów przyrody, w tym rezerwat Krutynia Dolna, chroniący fragment parku o najbogatszej faunie i florze. Gnieźdzą się tu rzadkie gatunki ptaków: orzeł bielik, rybolów, orlik krzykliwy, puchacz, żuraw. Wśród roślin na uwagę zasługuje 10 gatunków storczyka, owadożerne rośliny – rosiczka i pływacz.

W oddalonej o kilka kilometrów od Wejsun Krutyni, w zabytkowej mazurskiej stodole działa **Muzeum Przyrodnicze**, stanowiące wizytówkę flory i fauny przyrody Parku.

Rezerваты przyrody w okolicach Wejsun:

W pobliżu Wejsun znajdują się rezerваты:

Krutynia – rezerwat krajobrazowo-leśny, pow. 273,12 ha. Rezerwat chroni Jezioro Krutyńskie i górny odcinek rzeki Krutyni, wypływającej z tego jeziora oraz przybrzeżne lasy liściaste i mieszane. Poznać tu można rośliny runa leśnego, jak: przylaszczkę, zawilca gajowego i żółtego, kokoryczkę wielokwiatową i wonną, konwalie majową, konwalijkę dwulistną, zerwę kłosową i skrzyp zimowy, a także pasożytniczą roślinę – łuskiwnika różowego. Przelom rzeki Krutyni wyróżnia się płytką, przejrzystą wodą, w której zobaczyć można liczne kamienie z krasnorostem *Hildebrandtia rioulaensis*. Występuje też gąbka słodkowodna *Euspongilla lacustris*. Spotkać tu można: bielika, dzięcioła czarnego, pospolitą sójkę, a na wodzie stale występującą parę łabędzi niemych, i trawę nurogęsi z młodymi. W rezerwacie gnieździ się puszczyk i lelek kozodój. Zimą porą ujrzeć można zatrzymujące się tu łabędzie krzykliwe, pluszcze oraz wydry pożywające się na lodzie Jeziora Krutyńskiego.

Rezerwat Krutynia Dolna – jest to utworzony w 1989 roku rezerwat krajobrazowo – florystyczny – faunistyczny o powierzchni ok. 970 ha, obejmujący dolny odcinek rzeki Krutyni (poniżej wsi Ukta) z jeziorami: Malinówko, Gardyńskie, Dłużec i Smolak, wraz z przylegającymi do nich lasami, torfowiskami i łąkami. Jest on położony na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego. W obrębie rezerwatu Krutynia jest rzeką szeroką (średnio około 20 m) i głęboką (2,7 m), o powolnym prądzie i silnie wykształconych meandrach. Rezerwat chroni teren Parku o najbogatszej florze i faunie jak np. 10 gatunków storczyków, rosiczkę, pływacz, pelnik europejski, orlik pospolity, złotogłów, sasanka łąkowa, oraz o stepowym

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

charakterze: zawilec wielkokwiatowy i dzwonek boloński. Gnieźdzą się tu rzadkie gatunki ptaków: bielik, rybolów, orlik krzykliwy, puchacz, żuraw, zimorodek, derkacz i wodniczka.

Rezerwat Zakręt – utworzony w 1957 r. na wniosek prof. Władysława Szafera, znanego botanika i działacza ochrony przyrody, początkowo obejmował dwa jeziora śródlądne z otaczającym borem bagiennym i grądem o powierzchni 37,8 ha. W 1982 r. rezerwat został powiększony o trzecie jezioro i płat boru bagiennego, do powierzchni 105,3 ha. Rezerwat Zakręt położony jest ok. 3 km na zachód od wsi. Znajdują się tu charakterystyczne gatunki roślin torfowiskowych. Bór bagienno charakteryzują ponad stuletnie sosny, niskorosłe, o niewielkim obwodzie, często pokrzywione w wewnętrznej partii od strony Jeziora Mokrego. Spotyka się tu ptaka z rodziny krukowatych - sójkę. W rezerwacie żyje również kilkadziesiąt innych gatunków ptaków. Do najciekawszych należą: gągoł, jarząbek, polujący nad jeziorami puchacz oraz brodziec samotny. Spośród ssaków w rezerwacie możemy spotkać m. in. jelenie, dziki wiewiórki, jenoty oraz nietoperze - karlika malutkiego i większego. W jeziorach zaś można złowić okonie i niewielkie sumy.

Rezerwat Popielno – o powierzchni ok. 800 ha, obejmujący fragment Puszczy Piskiej pomiędzy jeziorami Beldany i Warnołty, w którym na swobodzie żyje liczące ok. 30 sztuk stado leśnych koników polskich, introdukowanych w Stacji PAN w Popielnie.

Królewska Sosna – rezerwat leśno-torfowiskowy, pow. 103,76 ha. Chroni ponad 200-letni starodrzew sosnowy z domieszką dębu szypułkowego, świerka i brzozy brodawkowatej oraz 3 jeziora dystroficzne z reliktową florą torfowisk wysokich (rosiczka okrąglolistna, modrzewnica zwyczajna, bagno zwyczajne). Atrakcją turystyczną jest obumarła w wieku ok. 300 lat pomnikowa sosna (360 cm obw.) oraz dąb

szypułkowy (540 cm obw.), nazwany „Dębem nad Mukrem” im. Karola Mallka. W runie występują: pierwiosnka wyniosła, goździk piaskowy, sasanka Tekli oraz pnący się po nadjeziornych olszach, chmiel zwyczajny.

Jezioro Wejsunek – ma powierzchnię 38 ha. Średnia głębokość jeziora, nad którym położona jest wieś Wejsuny to 3,6 m, zaś najgłębszy punkt to 12 m. W północnej części jezioro Wejsunek łączy się małym ciekim wodnym z Warnołtami.

Jezioro Warnołty – rezerwat krajobrazowo-ornitologiczny, pow. 373,3 ha. Chroni płytkie, zarastające jezioro, stanowiące odnogę Śniardw. Jest to obszar lęgowy wielu gatunków ptaków wodno-błotnych oraz miejsce żerowania rzadkich gatunków ptaków drapieżnych. Są wśród nich: labędź niemy, czapla siwa, kokoszka wodna, łyska, kaczka krzyżówka, perkoz dwuczuby, bielik, kania czarna i ruda. Jest to jezioro eutroficzne z dobrze wykształconą roślinnością wodną, której głównym składnikiem jest trzcina pospolita. Jej skupiska wnikają daleko w obręb powierzchni wodnej. Jezioro otaczają skupienia roślinności turzycowej, zarośli wierzbowych, a miejscami lasów olszowych.

Leśny Kompleks Promocyjny Lasy Mazurskie objęty siecią **NATURA 2000**, utworzony 30 października 2002 roku. W skład LKP wchodzi Nadleśnictwo Pisz, Maskulińskie, Mrągowo, Spychowo i Strzałowo oraz PAN w Popielnie o łącznej powierzchni blisko 120 tysięcy hektarów. LKP obejmuje lasy Puszczy Piskiej, które są zachowaną częścią dawnej Puszczy Galindzkiej. Na terenie LKP znajduje się Mazurski Park Krajobrazowy, wiele rezerwatów i pomników przyrody. Piękno krajobrazu Ziemi Mazurskiej tworzą jeziora i lasy, występuje tu ogromne bogactwo roślin i zwierząt, spośród których wiele gatunków objętych jest ochroną.

W Popielnie, 9 kilometrów od Wejsun, znajduje się **Stacja Badawcza Polskiej Akademii Nauk**. Atrakcyjne położenie, które zadecydowało o lokalizacji placówki naukowej PAN, sprzyja prowadzeniu badań, do których zaliczyć należy m. in. program hodowli konika polskiego; jedyną w Polsce hodowlę bobrów; program hodowli zachowawczej bydła rasy polskiej czerwonej; unikalne w skali kraju i świata prace dotyczące biologii cyklu poroża, rozrodu i zachowania jelenia szlachetnego; prace z zakresu

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

rolnictwa ekologicznego. Popielno to również znakomite miejsce do prowadzenia zajęć edukacyjnych z zakresu środowiska przyrodniczego, w myśl hasła „o przyrodzie w przyrodzie”. Przy Stacji Badawczej PAN działa Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Ekologicznej. Organizowane są liczne „zielone szkoły”, praktyki studenckie, obozy, a także seminaria i wykłady. Zajęcia prowadzi kadra pracowników Stacji Badawczej.

Miłośnikom przygód polecić można wizytę w **Prywatnym Parku Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie**. Park zajmuje obszar ok. 100 ha w Puszczy Piskiej. Dojechać tam najłatwiej trasą z Rucianego w kierunku Mikołajek. **Dr Andrzej Krzywiński** założył park w celu zachowania wymierających gatunków zwierząt. Zobaczyć tam można m. in. tarpany, danielę, wilki, losie, jelenie.

Daniel

Konik polski

Wilk

Rezerwat przyrody Jezioro Nidzkie – o powierzchni ok. 2935 ha położony jest na terenie gminy Ruciane-Nida (województwo warmińsko-mazurskie). Obejmuje obszar Jeziora Nidzkiego i tereny wokół niego. Utworzony w 1972 roku obejmuje najdłuższe mazurskie jezioro rynnowe, otoczone zwartym kompleksem leśnym, z licznymi wyspami, zatokami i półwyspami. Jest na nim 11 różnej wielkości uroczych wysepek, w większości zalesionych, o łącznej powierzchni 13 ha, na których dogodne warunki znalazły liczne ptaki. Brzeg jeziora jest urozmaicony, wysoki i zalesiony. Dno przy brzegach piaszczysto-muliste, porośnięte trzciną, sitowiem i palką wodną. Roślinność podwodna to zwarte i rozległe podwodne łąki i w tej grupie roślinności dominuje moczarka, ramienica i wywłóczniki. Natomiast z ryb dominują leszcze, płocie, wzdregi, szczupaki, okonie, sandacze, liny i węgorze.

KLIMAT. Charakterystyczną cechą klimatu gminy, jest ścieranie się dwóch ośrodków – oceanicznego i kontynentalnego. Masy powietrza idące znad oceanu spotykają się tu z masami znad kontynentu, powodując częste i nagłe zmiany pogody. Gmina znajduje się pod przeważającymi wpływami klimatu kontynentalnego, łagodzonych obecnością wielu wód i lasów. Średnia temperatura stycznia wynosi -4°C , a lipca $+17^{\circ}\text{C}$. Przymrozki jesienne pojawiają się już w drugiej połowie września, a wiosną występują jeszcze na początku czerwca. Liczba dni z przymrozkami wynosi w ciągu roku od 100 do 140. Liczba dni mroźnych o maksymalnej temperaturze dobowej poniżej 0°C waha się od 45 do 58. Liczba dni ciepłych o maksymalnej temperaturze wyższej od 25°C wynosi ok. 30. Najwięcej dni słonecznych przypada na marzec, kwiecień, maj i czerwiec. Stopień zachmurzenia jest wysoki. Liczba dni pochmurnych wynosi ok. 180. Dni z opadami jest przeciętnie w roku ok. 190. Okresy o silnych opadach występują często na przemian z okresami posuchy. Czas zalegania śniegu jest zmienny. Przeciętnie pokrywa śnieżna zalega ok. 100 dni. Pokrywa lodowa często skuwała jeziora już w końcu listopada i zalega jeszcze w marcu. Przeciętnie lód pokrywa jeziora przez ok. 130 dni. Każdorazowa przewaga wpływów ośrodka oceanicznego lub kontynentalnego decyduje o ciśnieniu atmosferycznym, kierunkach i sile wiatru. Najmniejszą prędkość wiatru notuje się latem, maksymalna występuje zimą lub jesienią. Zimą przeważają kierunki WSW, SW, SSE, latem NW lub W, jesienią najczęstsze są wiatry SE, a wiosną kierunki niezdecydowane. Zmienność warunków klimatycznych, duże i nieregularne opady, duża wilgotność, długotrwałe przymrozki i krótki okres wegetacji stwarzają warunki dla rozwoju roślinności torfowiskowej, bagiennej i leśnej.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

2.8. Rolnictwo

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Ilość gospodarstw	Powierzchnia ogólna w ha	Średnia pow. gospodarstwa
Wejsuny	325	37	127,73	3,45

W Wejsunach funkcjonuje 37 gospodarstw, które prowadzą hodowle i uprawy na potrzeby własne i gospodarstw agroturystycznych.

2.9. Przedsiębiorczość

Wejsuny są fantastycznym przykładem przedsiębiorczości mieszkańców i doskonałej umiejętności wykorzystania bardzo korzystnych warunków przyrodniczych i krajobrazowych. Wejsuny są licznie odwiedzane przez turystów z kraju i zagranicy. Wieś „żyje” w sezonie turystycznym. Mieszkańcy prócz pensjonatów i gospodarstw agroturystycznych prowadzą także m. in. sezonowy handel i gastronomię.

2.10. Kultura

W samych Wejsunach zachowały się drewniane chaty mazurskie z końca XIX i początku XX w. o typowej mazurskiej architekturze. We wsi znajduje się ewangelicki kościół neogotycki z 1898 r. (jego budowę ukończono w 1908 roku). Według statystyki z 1901 roku do parafii należało 800 Polaków i 300 Niemców. Po II wojnie światowej parafia przestała istnieć. Kościół w Wejsunach jest własnością Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Pisku. Jest on jedynym kościołem ewangelickim w powiecie Piskim, który po II wojnie światowej pozostał ewangelicki. Nabożeństwa odbywają się w nim do dnia dzisiejszego. Proboszczem parafii jest ks. Marcin Pysz. Przed kościołem dla upamiętnienia parafian poległych w I Wojnie Światowej ufundowano pomnik. W okresie letnim kościół odwiedza duża liczba turystów z kraju i zagranicy. Odbywają się tam koncerty muzyczne i występy chórów z zagranicy. W sołectwie znajduje się również kapliczka rzymsko-katolicka, wybudowana w 1989 roku.

Jedną z najciekawszych atrakcji turystycznych Wejsuny jest Regionalna Izba Mazurska założona w latach 70. przez Eugeniusza Bielawskiego, własność Gminy Ruciane – Nida. Izbą opiekuje się Dom Kultury w Rucianem-Nidzie. Przechowywane są w niej liczne zabytki mazurskiego rękodzielnictwa, pochodzące głównie z XIX w. Niewątpliwie najciekawszym znaleziskiem z Wejsun jest kamienny posąg starożytnego pruskiego bóstwa tzw. „Kamienna Baba”, pochodząca z okresu plemienia Galindów (zamieszkiwało ono Wejsuny do VIII w.) przedstawiający boginię Kurko. Znalazł ją rolnik Jeromin i ustawił przy drodze jako drogowy wskaz. W 1872 roku leśniczy z Wejsun odstrzelił jej nos. Uszkodzony Posąg „kamiennej baby” stoi dziś przed Piskim muzeum, a na jej miejscu postawiono reprodukcję „kamiennej baby” wykonanej z drewna.

Zgodnie z Gminną ewidencją zabytków na terenie wsi zlokalizowane są następujące obiekty zabytkowe.

L.p.	Obiekt	Czas powstania	Adres	Forma ochrony
1	Kościół w zespole kościoła ewangelickiego	1898 r.	Wejsuny	
2	Plebania w zespole kościoła ewangelickiego	1898 r.	Wejsuny 37	
3	Dom w zagrodzie nr 5	pocz. XX w.	Wejsuny 5	
4	Dom w zagrodzie nr 13	pocz. XX w.	Wejsuny 13	
5	Dom w zagrodzie nr 15	pocz. XX w.	Wejsuny 15	
6	Dom w zagrodzie nr 41	pocz. XX w.	Wejsuny 41	
7	Budynek inwentarski w zagrodzie nr 41	pocz. XX w.	Wejsuny 41	
8	Dom w zagrodzie nr 45	pocz. XX w.	Wejsuny 45	
9	Dom w zagrodzie nr 80	pocz. XX w.	Wejsuny 80	
10	Dom w zagrodzie nr 84	pocz. XX w.	Wejsuny 84	
11	Karczma w zespole dawnej karczmy ob.	pocz. XX w.	Wejsuny 23	

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

	sklep			
12	Budynek gospodarczy w zespole dawnej karczmy	pocz. XX w.	Wejsuny 23	
13	Szkoła w zespole szkoły	pocz. XX w.	Wejsuny 17	
14	Budynek gospodarczy w zespole szkoły	pocz. XX w.	Wejsuny 17	
15	Cmentarz ewangelicki	Koniec XIX w.	Wejsuny /po zachodniej stronie drogi z Wejsun do Rucianego-Nidy	A-729/S z 4.09.1989 r.

2.11. Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne

Mieszkańcy i turyści znajdujący się na terenie Wejsun korzystać mogą z opieki medycznej w Rucianem-Nidzie, gdzie funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej pn. Przychodnia Zdrowia w Rucianem-Nidzie. Na terenie wsi nie ma Posterunku Policji. Za porządek i bezpieczeństwo na terenie miejscowości odpowiedzialni są funkcjonariusze Komisariatu Policji w Rucianem-Nidzie. Terytorialnie obsługuje on obszar całej Gminy. W miejscowości od 1947 r. funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna.

2.12. Edukacja

W 1848 roku w Wejsunach powstała szkoła. Przez pierwsze lata uczono w niej po polsku i po niemiecku. W roku 1875 język polski został ze szkoły wyrugowany. Na dzień dzisiejszy szkoła jest zamknięta z powodu małej ilości dzieci uczęszczającej do niej, a budynek został już sprzedany. Dzieci są dowożone do szkoły podstawowej oraz gimnazjum w Rucianem-Nidzie, zaś do szkół ponadgimnazjalnych w Rucianem-Nidzie, Pisz lub Mrągowie.

2.13. Infrastruktura techniczna

Drogi. Miejscowość leży w głębi Puszczy Piskiej. Przez Wejsuny przebiegają następujące drogi:

- ❖ **powiatowa nr 1646 N**
Przebiega przez Wejsuny i łączy Ruciane-Nidę z Głodowem (kończy się na jez. Śniardwy), ponadto pośrednio przez drogę gminną nr 172009 N z Niedźwiedzim Rogiem.
- ❖ **powiatowa nr 1777 N**
Przebiega przez Wejsuny i łączy drogę krajową 58 (Pisz) z Wierzbą (przeprawą promową na jez. Beldany), a dalej z Mikołajkami.

Telefonizacja. Miejscowość jest stelefonizowana. Każde gospodarstwo ma też możliwość podłączenia do Internetu.

Elektroenergetyka. Wszystkie gospodarstwa posiadają dostęp do energii elektrycznej. W większości wyposażone są one w wystarczającą moc.

Odpady stałe. Zgodnie z uregulowaniami prawnymi obowiązującymi w całym kraju, odbiór odpadów stałych na terenie Gminy został zlecony wyspecjalizowanej firmie.

Kanalizacja i wodociągi. Na terenie miejscowości funkcjonuje wodociąg z ujęcia wody w Wejsunach. W miejscowości w latach 2011 – 2012 została wybudowana sieć kanalizacyjna. Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni w Rucianem – Nidzie.

Gospodarka cieplna. Mieszkańcy czerpią energię ciepłą z własnych pieców domowych, opalanych w większości drewnem i węglem. W kilku gospodarstwach domowych funkcjonuje ogrzewanie olejowe.

Gazownictwo. Mieszkańcy nie posiadają dostępu do gazu ziemnego. Gaz propan-butan dostarczany jest w butlach z punktów dystrybucji.

Komunikacja. Wejsuny znajdują się poza głównymi szlakami komunikacyjnymi gminy. Nie ma tu dworca PKP ani PKS, niemniej jednak jest przystanek PKS, z którego można dostać się do innych miejscowości – tj. Rucianego-Nidy, Pisz oraz pobliskich wsi.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Rozdział III. Analiza zasobów sołectwa

ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI WEJSUNY GMINA RUCIANE-NIDA

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
- walory krajobrazu				X
- walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)				X
- walory szaty roślinnej (np. runo leśne)				X
- cenne przyrodniczo obszary lub obiekty				X
- świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)				X
 osobliwości przyrodnicze				X
 wody powierzchniowe (jeziora, rzeki, stawy)				X
 podłoże, warunki hydrogeologiczne		X		
 gleby, kopaliny		X		
Środowisko kulturowe				
- walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe				X
- walory zagospodarowania przestrzennego				X
- zabytki			X	
- zespoły artystyczne	X			
Dziedzictwo religijne i historyczne				
- miejsca, osoby i przedmioty kultu			X	
- święta, odpusty, pielgrzymki		X		
- tradycje, obrzędy, gwara			X	
- legendy, podania i fakty historyczne		X		
- ważne postacie historyczne		X		
- specyficzne nazwy	X			
Obiekty i tereny				
- działki pod zabudowę mieszkaniową			X	
- działki pod domy letniskowe			X	
- działki pod zakłady usługowe i przemysł		X		
- pustostany mieszkaniowe, magazynowe i poprzemysłowe	X			
- tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, młyny)			X	
- place i miejsca publicznych spotkań			X	
- miejsca sportu i rekreacji				X
Gospodarka, rolnictwo				
- specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)			X	
- znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe		X		
- możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X			
Sąsiedzi i przyjezdni				
- korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)				X
- ruch tranzytowy		X		
- przyjezdni stali i sezonowi				X
Instytucje				
- placówki opieki społecznej	X			
- szkoły	X			
- biblioteka/światlica wiejska				X
Ludzie, organizacje społeczne				
- OSP				X
- Koło Gospodyń Wiejskich	X			
- Stowarzyszenia				X

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Analizę zasobów sołectwa przeprowadzono na podstawie danych statystycznych oraz informacji zgromadzonych od mieszkańców przez Urząd Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie. Zasoby sołectwa to wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi oraz otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości przy budowaniu czy realizacji publicznych i prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi. Przy analizie zasobów wzięto pod uwagę następujące ich kategorie: środowisko przyrodnicze, środowisko kulturowe, dziedzictwo religijne i historyczne, obiekty, tereny, infrastruktura, gospodarka i rolnictwo, sąsiedzi i przyjezdni, instytucje, ludzie, organizacje społeczne.

Rozdział IV. Analiza SWOT

Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji miejscowości Wejsuny oraz prognoza strategii postępowania. Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Z jednej strony są to czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne.

Mocne strony wsi	Słabe strony wsi
<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowana infrastruktura techniczna (wodociąg, kanalizacja, drogi dojazdowe dobrej jakości, dostęp do telefonu i internetu), - dostępność terenu do zagospodarowania na potrzeby sołectwa (plaża i boisko wiejskie, teren koło świetlicy wiejskiej), - na wsi jest wiejskie centrum kultury (świetlica wiejska), filia biblioteki publicznej, kościoły, Izba Regionalna, plac zabaw, - atrakcyjne środowisko naturalne oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe (lasy – bogate w runo leśne i zwierzyń, jeziora), - czyste powietrze, cisza i spokój, - bogactwo historyczno – kulturowe, - aktywna społeczność lokalna przejawiająca się działalnością stowarzyszeń, - duma z faktu bycia mieszkańcem Wejsuny, - wieś ma charakter turystyczny, - na wsi sprawnie funkcjonują podmioty ukierunkowane na obsługę ruchu turystycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak chodników w części wsi, zbyt mała liczba wyznaczonych i bezpiecznych przejść dla pieszych przez jezdnie, - wieś jest słabo skomunikowana z resztą gminy i powiatu (nieodstępczna komunikacja autobusowa), - nieodstępczne wyposażenie plaży i boiska wiejskiego (brakuje oświetlenia, urządzeń rekreacyjnych/obiektów małej architektury: wiat, ławeczek, ławostolów, koszy na śmieci, stałego miejsca do grilla, urządzeń tzw. siłowni zewnętrznej itp.), - ogrzewanie wiejskiego centrum kultury (świetlicy wiejskiej) nie działa jak powinno (jest nieefektywne), - nieodstępczne wyposażenie wiejskiego centrum kultury (brakuje sprzętu nagłaśniającego i multimedialnego oraz gablot i tablic), - nieodstępczne przygotowanie infrastruktury do potrzeb odwiedzających wieś turystów (brakuje dobrze przygotowanych i wyznaczonych tras pieszych i rowerowych wokół wsi), - remiza strażacka wymaga remontu i wyposażenia, - zbyt mała liczba atrakcyjnych wydarzeń kulturalno - rozrywkowych, sportowych, kursów, szkoleń, zajęć pozalekcyjnych rozwijających umiejętności, podnoszących kwalifikacje oraz organizujących czas wolny mieszkańców, - niewystarczająca integracja mieszkańców, - Izba Regionalna wymaga pilnego remontu, - krótki sezon turystyczny, - starzejące się społeczeństwo, - niewystarczające środki finansowe na działalność sołectwa.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wydłużenie sezonu turystycznego, - pełniejsze wykorzystanie walorów wsi, - rozwój turystyki rowerowej i pieszej, - reaktywacja „strugi” czyli kanału łączącego dwa jeziora (Wejsunek i Warnołty), - szersze włączenie się społeczeństwa (mieszkańców) w życie społeczne i kulturalne wsi, - wzrost zainteresowanie mieszkańców kulturą, troska o zabytki - możliwość pozyskania środków finansowych z zew. 	<ul style="list-style-type: none"> - „wyludnianie się wsi”, - powstanie parku narodowego (obostrzenia w zakresie budowy i rozwoju działalności gospodarczej), - zanieczyszczanie lasów i jezior (degradacja środowiska naturalnego), - osłabienie ruchu turystycznego, w tym utrata charakteru turystycznego wsi, - ograniczenia finansowe w zakresie rozwoju wsi.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Rozdział V. Wizja rozwoju wsi Wejsuny

Co ma ją wyróżniać?	Ładny i nowoczesny wygląd, estetyka, ekologia, możliwość zatrudnienia i czynnego odpoczynku, aktywni mieszkańcy, zabudowa rekreacyjna;
Jakie ma pełnić funkcje?	Mieszkaniowe, gminne centrum turystyczne, rekreacyjno-sportowe, kulturalne;
Kim mają być mieszkańcy?	Wykształceni, aktywni, dbający o wieś, przedsiębiorczy, w pełni identyfikujący się ze wsią;
Co ma dać utrzymanie?	Praca w turystyce, mikroprzedsiębiorstwa, baza gastronomiczno-hotelarska;
W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Sołtys, Rada Solecka, Grupa Odnowy Miejscowości, organizacje pozarządowe;
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Dyskusje, rozmowy, pomoc międzysąsiedzka, rozwiązywanie problemów na zebraniach wiejskich, współpraca z UMiG w Rucianem-Nidzie;
Jak ma wyglądać nasza wieś?	Czysta, estetyczna, nowoczesna, bogata, w pełni skanalizowana, wyróżniająca się wśród innych miejscowości, drogi w dobrym stanie;
Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?	Związane z historią, tradycjami świątecznymi, kultywowanie obecnie istniejących;
Jak mają wyglądać mieszkania i obejścia?	Estetyczne, czyste, funkcjonalne, stanowiące jedną całość architektoniczną, atrakcyjne;
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Ekologiczny, atrakcyjny, czysty;
Jakie ma być rolnictwo?	Nowoczesne, nieuciążliwe dla środowiska;

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Rozdział VI. Zestawienie priorytetów, celów, programów

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Cele:

- zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych i religijnych mieszkańców,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej wsi,
- integracja społeczności wiejskiej,
- podniesienie standardu życia i pracy na wsi,
- kultywowanie i odnawianie dawnych zwyczajów i tradycji,
- poprawa wyglądu wsi.

Zadania:

- 1.1. Zwiększenie funkcjonalności i estetyki plaży wiejskiej/boiska wiejskiego.
- 1.2. Urządzenie siłowni zewnętrznej.
- 1.3. Modernizacja systemu grzewczego i instalacji elektrycznej wiejskiego centrum kultury.
- 1.4. Dopuszenie wiejskiego centrum kultury.
- 1.5. Remont Filii Biblioteki Publicznej.
- 1.6. Ogrodzenie placu zabaw.
- 1.7. Remont izby regionalnej.
- 1.8. Budowa pomostu na plaży wiejskiej.
- 1.9. Ustawienie tablic informacyjno – promocyjnych na terenie wsi.
- 1.10. Utworzenie strony internetowej poświęconej wsi.
- 1.11. Wytyczenie i przygotowanie tras pieszych, rowerowych i narciarskich w pobliżu wsi.
- 1.12. Prace porządkowe i renowacyjne cmentarza.
- 1.13. Prace renowacyjne w obrębie kościoła ewangelicko-augsburskiego wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.
- 1.14. Prace porządkowe i poprawa estetyki wsi.
- 1.15. Budowa ogólnodostępnej wiaty rekreacyjnej nad Jeziorem Wejsunek.

Priorytet 2. Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej.

Cele:

- podniesienie standardu życia i pracy na wsi,
- wzrost atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej wsi,
- poprawa funkcjonalności miejscowości,
- poprawa stanu środowiska naturalnego.

Zadania:

- 2.1. Uzupełnienie oświetlenia ulicznego wsi.
- 2.2. Wykonanie chodników oraz urządzenie bezpiecznych przejść przez jezdnię.
- 2.3. Wykonanie dróg utwardzonych na terenie wsi.
- 2.4. Remont i doposażenie remizy strażackiej.

Priorytet 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Cele:

- wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, edukacyjnych,
- promocja przedsiębiorczości,
- aktywizacja i integracja środowiska wiejskiego.

Zadania:

- 3.1. Organizacja czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych.
- 3.2. Organizacja kursów i szkoleń dla mieszkańców.
- 3.3. Organizacja spotkań i imprez integrujących społeczność lokalną.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.1. Zwiększenie funkcjonalności i estetyki plaży wiejskiej / boiska wiejskiego.

1. Opis stanu istniejącego:

Wejsuny są niewątpliwie jedną z najatrakcyjniejszych miejscowości w gminie Ruciane-Nida. Korzystne usytuowanie Wejsun i piękno otaczającej ją przyrody wpływa na ogromną atrakcyjność pod względem turystycznym i mieszkalnym. Atrakcyjność wsi podkreśla piękna, ogólnodostępna plaża. Społeczność wiejska nastawiona jest na turystykę i to właśnie w tej dziedzinie gospodarki pokłada ona nadzieje na przyszłe dochody, o czym świadczy rozwijająca się baza turystyczna. Z punktu widzenia turystyki ogromne znaczenie mają obiekty, czy miejsca, które umożliwiają wypoczynek, a tym samym uatrakcyjnają miejsce spędzania wolnego czasu. Do nich m.in. zalicza się plaża oraz boisko wiejskie, którymi dysponują Wejsuny. To tam w lecie mogą spędzać swój wolny czas zarówno mieszkańcy wsi, jak i turyści. Do takich miejsc goście pragną wracać. Niestety malowniczo położona plaża nie jest w pełni wykorzystana. Teren plaży został częściowo uporządkowany dzięki staraniom mieszkańców Wejsun. Projekt polega na zwiększeniu funkcjonalności i estetyki plaży wiejskiej oraz boiska. Z uwagi na wysokie koszty związane z realizacją niniejszego zadania zostało ono podzielone na etapy. Planowany zakres projektu w 2014r. to:

1. Zagospodarowanie części rekreacyjnej terenu:
 - a. wyznaczenie i urządzenie miejsca na ognisko (1kpl.) – zakup metalowego rusztu wraz z uchwytem, obłożenie kamieniem polnym miejsca na ognisko,
 - b. wyposażenie plaży w ławo-stoły (2kpl.),
 - c. wyposażenie plaży w dodatkowe ławki parkowe (8szt.) – ławki zostaną ustawione w pobliżu wyznaczonego miejsca na ognisko oraz w miejscach umożliwiających podziwianie widoku na jezioro, oglądanie występów na scenie,
 - d. wyposażenie plaży wiejskiej w kosze na śmieci (4szt.),
 - e. praca własna mieszkańców związana z zagospodarowaniem części rekreacyjnej terenu: przeniesienie z części rekreacyjnej do części sportowej słupków do boiska do siatkówki (wykopanie słupków), urządzenie miejsca na ognisko, montaż ławo-stołów, ławek parkowych, koszy na śmieci, impregnowanie i malowanie zakupionych urządzeń, uporządkowanie terenu (częściowe wyrównanie, odchwaszczenie itp.).
2. Zagospodarowanie części sportowej terenu:
 - a. zakup piasku na boisku do siatkówki (40 m³),
 - b. praca własna mieszkańców związana z wytyczeniem boiska do siatkówki i montażem słupków, uzupełnieniem piasku na boisku do siatkówki, malowaniem słupków.

W 2015r. zakupione zostaną kolejne elementy małej architektury, które zwiększą funkcjonalność tego terenu. Szczegółowy zakres prac zostanie ustalony na specjalnie zorganizowanym spotkaniu mieszkańców.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie projektów i kosztorysów,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ prace porządkowe, montaż urządzeń.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.2. Urządzenie siłowni zewnętrznej.

1. Opis stanu istniejącego:

Wejsuny dysponują terenem umożliwiającym zorganizowanie siłowni zewnętrznej. Jest to teren plaży i boiska wiejskiego. W ramach zadania zostaną zakupione urządzenia siłowni zewnętrznej oraz zostanie uporządkowany teren plaży, gdzie zostaną one zamontowane (wykoszenie, wygrabienie, częściowa niwelacja terenu itp.). Projekt przewiduje zachowanie walorów krajobrazu wiejskiego. Miejsce projektu to brzeg jeziora z wieloma malowniczymi, typowo wiejskimi elementami, jak zadrzewienia, zakrzaczenia, trzcina porastająca brzeg, sąsiedztwo domów o typowo wiejskiej i mazurskiej architekturze. Rzeźba terenu pozostanie niezmieniona. W efekcie estetyka i funkcjonalność tego miejsca zostanie znacznie poprawiona. Realizacja zadania przyczyni się do częstszych i liczniejszych odwiedzin tego miejsca przez mieszkańców, zwiększy satysfakcję mieszkańców z faktu podniesienia atrakcyjności zamieszkania, wieś

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

będzie atrakcyjniejsza turystycznie. Z uwagi na wysoki koszt zakupu elementów siłowni zewnętrznej – jest to zadanie wieloletnie. Sukcesywnie będą kupowane kolejne elementy.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie projektów i kosztorysów,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ prace porządkowe, montaż urządzeń.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.3. Modernizacja systemu grzewczego i instalacji elektrycznej wiejskiego centrum kultury.

1. Opis stanu istniejącego:

Obiekt jest zlokalizowany w centrum wsi w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. Znajduje się on na terenie należącym do gminy Ruciane-Nida, na działce o numerze geodezyjnym 71 w obrębie nr 13 Wejsuny. Stan ogólny techniczny obiektu jest dobry. Budynek wolnostojący, parterowy, wyposażony w instalacje elektryczną i wodno-kanalizacyjną. W budynku jest łazienka. Obiekt ma kształt prostokąta. Obiekt - to przede wszystkim jedno pomieszczenie, należycie utrzymane, posiadające scenę. W ostatnich latach dokonano jego gruntownego remontu. Obiekt został ocieplony, wykonano nową elewację oraz dach. Pomieszczenia wewnątrz zostały odświeżone. Wykonano ogrzewanie kominkowe, które okazało się nieefektywne. W rezultacie w okresie jesienno-zimowym obiekt nie jest w pełni wykorzystywany. Dodatkowo w obiekcie należy wykonać nowe zasilanie trójfazowe.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie kosztorysu/projektu,
- ✗ uzyskanie wymaganych pozwoleń,
- ✗ prace montażowe/instalatorskie.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.4. Doposażenie wiejskiego centrum kultury.

1. Opis stanu istniejącego:

Obiekt jest zlokalizowany w centrum wsi w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. Znajduje się on na terenie należącym do gminy Ruciane-Nida, na działce o numerze geodezyjnym 71 w obrębie nr 13 Wejsuny. Obecnie obiekt jest zarządzany przez Dom Kultury w Rucianem-Nidzie. Wiejskie centrum kultury dysponuje podstawowym wyposażeniem takim jak: stoły, krzesła, biurka, 2 zestawy komputerowe. W celu zwiększenia jego funkcjonalności niezbędne jest zakupienie dodatkowych mebli, sprzętu nagłaśniającego, multimedialnego, gablot, tablic itp. Doposażenie obiektu ułatwiłoby prowadzenie w nim spotkań kółek zainteresowań, szkoleń, zajęć pozalekcyjnych, organizowania wystaw, innych spotkań, czy imprez. Brak odpowiednio przygotowanego obiektu utrudnia zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkańców w zakresie dbania o miejscową kulturę, rozwijania zainteresowań mieszkańców, czy podtrzymywania lokalnych więzi społecznych.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ sporządzenie zapotrzebowania wraz ze szczegółowym opisem sprzętu i wyposażenia,
- ✗ realizacja zakupu.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.5. Remont Filii Biblioteki Publicznej.

1. Opis stanu istniejącego:

Obiekt jest zlokalizowany w centrum wsi w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. Znajduje się on na terenie należącym do gminy Ruciane-Nida, na działce o numerze geodezyjnym 71 w obrębie nr 13 Wejsuny. Jest to ten sam budynek, w którym znajduje się wiejskie centrum kultury. Filia biblioteki podlega pod Dom

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Kultury w Rucianem-Nidzie. Pomieszczenia filii wymagają wykonania remontu (szpachlowanie, malowanie itp.). Wykonanie remontu poprawi walory estetyczne i użytkowe biblioteki.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie kosztorysu/projektu,
- ✗ uzyskanie wymaganych pozwoleń,
- ✗ prace montażowe/instalatorskie.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.6. Ogrodzenie placu zabaw.

1. Opis stanu istniejącego:

Plac zabaw jest zlokalizowany na działce w centrum wsi w bezpośrednim sąsiedztwie wiejskiego centrum kultury i filii biblioteki publicznej. Znajduje się on na terenie należącym do gminy Ruciane-Nida, na działce o numerze geodezyjnym 71 w obrębie nr 13 Wejsuny. Plac zabaw został wykonany przez Gminę Ruciane-Nida w 2010 r. w ramach projektu dofinansowanego z UE z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Plac zabaw jest bardzo chętnie odwiedzany przez mieszkańców. Niestety brak ogrodzenia sprawia, że jest on stale zanieczyszczany przez niepilnowane psy i koty. Wykonanie ogrodzenia zwiększy jego walory użytkowe oraz poprawi bezpieczeństwo bawiących się tam dzieci.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie kosztorysu/projektu,
- ✗ uzyskanie wymaganych pozwoleń,
- ✗ prace montażowe/instalatorskie.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.7. Remont izby regionalnej.

1. Opis stanu istniejącego:

Izba regionalna znajduje się w jednej z drewnianych, zabytkowych chałup w Wejsunach. Została ona założona przez Eugeniusza Bielawskiego - miejscowego nauczyciela, znanego działacza społeczno-kulturalnego. Przez wiele lat gromadzone były tutaj stare meble, przedmioty codziennego użytku, narzędzia gospodarskie wykorzystywane przez mieszkańców regionu. W Izbie znajdują się także rzadkie egzemplarze gazet i druków mazurskich oraz stare fotografie. Obecnie obiektem opiekuje się Dom Kultury w Rucianem-Nidzie. Obiekt wymaga remontu oraz wykonania nowego ogrodzenia. Z przyczyn technicznych w 2014 r. izba regionalna została zamknięta dla zwiedzających. Duża część mieszkańców Wejsun wyraża swoją dezaprobatę dla tego faktu. Wynika to przede wszystkim z tego, że w zbiorach izby znajdują się przedmioty, które kiedyś były ich własnością, a zostały darowane / przekazane do wyeksponowania. Zbiory zostały skatalogowane.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie kosztorysu/projektu,
- ✗ uzyskanie wymaganych pozwoleń,
- ✗ prace remontowe, instalatorskie.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.8. Budowa pomostu na plaży wiejskiej.

1. Opis stanu istniejącego:

Plaża wiejska nie jest w pełni wykorzystana. Brakuje pomostu. Poprzedni musiał zostać rozebrany. Był w złym stanie technicznym. Mieszkańcy podjęli działania w celu wykonania nowego. Obecnie trwają uzgodnienia z odpowiednimi instytucjami. Na 2014 r. w ramach funduszu sołeckiego zabezpieczono środki finansowe na tę inwestycję (ok. 4 tys. zł). Niestety w bieżącym roku nie uda się zadania zrealizować.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

w całości. Niezbędne jest dokończenie zadania w roku kolejnym, a tym samym zaplanowanie dodatkowych środków finansowych.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ dokończenie prac projektowych i kosztorysowych,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ roboty budowlane.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.9. Ustawienie tablic informacyjno – promocyjnych na terenie wsi.

1. Opis stanu istniejącego:

Jedną z lepszych form promocji turystyki w regionie jest oznakowanie najatrakcyjniejszych i najbardziej cennych przyrodniczo i kulturowo miejsc. W samych Wejsunach, w miejscach gdzie najczęściej zatrzymują się turyści, należy ustawić tablice informujące o atrakcjach wsi i okolicy z podaniem kierunku dotarcia do nich i ich krótkim opisem. Zwiększy to liczbę turystów zatrzymujących się w Wejsunach i okolicach na dłużej, przez co również stworzy nowe źródło dochodów dla społeczności wiejskiej, poprawi standard ich życia.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ prace projektowe i kosztorysowe,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ montaż.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ turyści odwiedzający wieś i okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.10. Utworzenie strony internetowej poświęconej wsi.

1. Opis stanu istniejącego:

Należy położyć nacisk na promocję Wejsun i jej pięknego otoczenia. Jedną z najlepszych form promocji jest posiadanie własnej, często aktualizowanej strony internetowej z opisem zasobów przyrodniczo-kulturalnych wsi i okolic, z bazą noclegową i gastronomiczną oraz z aktualnymi informacjami o imprezach i wydarzeniach w miejscowości i okolicach. Promocja Wejsun zwiększy liczbę turystów, a przez to stworzy nowe źródło dochodów dla społeczności wiejskiej, poprawi standard ich życia i zmniejszy bezrobocie. Strona internetowa będzie również dodatkowym narzędziem do komunikowania się mieszkańców.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ utworzenie strony internetowej,
- ✗ aktualizacja i administrowanie stroną.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun,
- ✗ turyści.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.11. Wytyczenie i przygotowanie tras pieszych, rowerowych i narciarskich w pobliżu wsi.

1. Opis stanu istniejącego:

Wejsuny są jedną z atrakcyjniejszych miejscowości w Gminie Ruciane-Nida. Korzystne usytuowanie miejscowości z całą pewnością jest jednym z wielu czynników wpływających na jej atrakcyjność pod względem turystycznym i mieszkalnym. Atrakcyjność wsi podkreśla także piękna przyroda otaczająca wieś. Turyści odwiedzający miejscowość dzięki stworzeniu infrastruktury turystycznej polegającej na wytyczeniu i odpowiednim przygotowaniu ścieżek rowerowych i pieszych w pobliżu Wejsun, będą mogli podziwiać piękny krajobraz, cieszyć się pięknem mazurskiej przyrody. Realizacja zadania przyczyni się do upowszechnienia nawyków prospoportowych wśród mieszkańców, którzy zachęceni wytyczeniem tras, sami będą częściej spacerować, biegać, jeździć rowerem lub na nartach. W ramach zadania mieszkańcy sami zdecydują, gdzie wyznaczyć przebieg tras.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ ustalenie przebiegu tras,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ urządzenie i oznaczenie tras.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.12. Prace porządkowe i renowacyjne cmentarza.

1. Opis stanu istniejącego:

W Wejsunach jest stary cmentarz, na którym pochowani są pierwsi mieszkańcy Wejsun. Na cmentarzu znajdują się również kwatery żołnierzy niemieckich i rosyjskich poległych podczas I wojny światowej. Kwatery wojenne objęte są ochroną konserwatorską. Dzięki środkom finansowym pozyskanym z Rady Pamięci Walk i Męczeństwa w 2008 roku udało się je odnowić. Zadanie polegać będzie na stałym porządkowaniu cmentarza oraz renowacji nagrobków, które przedstawiają największą wartość historyczną. W ramach zadania planowane jest wykonanie nowego ogrodzenia cmentarza.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ renowacja nagrobków,
- ✗ prace porządkowe,
- ✗ ustawienie tablicy informacyjnej.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.13. Prace renowacyjne w obrębie kościoła ewangelicko-augsburskiego wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.

1. Opis stanu istniejącego:

Neogotycki kościół ewangelicki z 1898 r. stanowi jeden z najstarszych i najatrakcyjniejszych zabytków Wejsun. Został wybudowany na początku XX wieku. Jest to jedyny historyczny kościół ewangelicki w powiecie piskim, który po II wojnie światowej pozostał ewangelicki. Renowacja pozwoli zachować obiekt w należytym stanie oraz rozszerzy jego dotychczasowe funkcje. Organizacja różnego rodzaju inicjatyw (koncertów, wystaw, spotkań itp.) w dobrze zachowanym kościele, będą skupiały nie tylko mieszkańców Wejsun i okolicznych miejscowości ale i turystów wypoczywających w okolicy. Obiekt znajduje się na terenie należącym do parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Pisu, na działce numer 67 w obrębie geodezyjnym nr 13 Wejsuny. W ramach zadania zaplanowano przeprowadzenie następujących prac konserwatorskich elementów stolarki drewnianej wnętrza kościoła ewangelickiego w Wejsunach:

1. Konserwacja ołtarza (131 000,00 zł)
2. Konserwacja ambony (145 000,00 zł)
3. Konserwacja empor - stolarka kompleksowa wraz z podporami i filarami (365 000,00 zł)
4. Konserwacja szafy organowej (116 000,00 zł)
5. Konserwacja ław kościelnych (105 000,00 zł)
6. Konserwacja drzwi wewnętrznych (76 000,00 zł)

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie kosztorysów i projektów,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ prace renowacyjne.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsuny i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.14. Prace porządkowe i poprawa estetyki wsi.

1. Opis stanu istniejącego:

Wejsuny to wieś wyjątkowo zadbaną i uporządkowaną. Zachowanie tego stanu wymaga ciągłych prac zarówno ze strony sołectwa, jak też samych mieszkańców. Zadanie to ma na celu dodatkowe zmotywowanie mieszkańców do ujednolicenia estetyki wsi i promowania Wejsun. Społeczność wiejska będzie miała za zadanie dbanie o wygląd swojej posesji i najbliższej okolicy. W ramach zadania organizowane będą akcje społeczne mające za zadanie uporządkowanie i upiększanie miejscowości (sprzątanie, sadzenie drzewek, zakładanie kwietników, skalniaków itp.). Będą organizowane coroczne konkursy na najpiękniejszą posesję, a w okresie świątecznym konkurs na najpiękniej udekorowany dom. Sprzyjać to będzie integracji społeczności wiejskiej ale przede wszystkim poprawi wizerunek wsi. Zwiększy się liczba turystów i inwestorów, a także poprawi standard życia mieszkańców.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ zakup narzędzi, przyrządów, materiałów eksploatacyjnych,
- ✗ zakup drzewek, krzewów, ozdób, nagród itp.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsuny i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.

Zadanie 1.15. Budowa ogólnodostępnej wiaty rekreacyjnej nad Jeziorem Wejsunek.

1. Opis stanu istniejącego:

Przylegająca bezpośrednio do brzegu Jeziora Wejsunek działka nr 85 stanowi teren wspólny wsi. Jest ona głównym miejscem spotkań mieszkańców Wejsun. Odbywają się tam takie wydarzenia integracyjne jak: pikniki wiejskie, występy muzyczne, turnieje i zawody. W ocenie mieszkańców konieczne jest wprowadzenie tam dodatkowych elementów małej architektury w postaci wiaty rekreacyjnej, która umożliwi spontaniczne spotkania mieszkańców. Dzięki wiacie możliwe staną się spotkania, w trakcie których organizowane będą takie inicjatywy, jak np.: wspólne grillowania, wspólne czytanie literatury, czy omówienie spraw bieżących wsi. Wiata będzie miała powierzchnię co najmniej 35 metrów kwadratowych i wyposażona będzie w stoły oraz ławy. Realizacja zadania przyczyni się do upowszechnienia i utrwalania nawyków wspólnych spotkań wśród mieszkańców, którzy zachęceni odpowiednią infrastrukturą, sami będą częściej wychodzić z domów, by spędzić czas z sąsiadami. Sprzyjać to będzie zarówno integracji społeczności wiejskiej jak również poprawi wizerunek wsi w oczach osób odwiedzających Wejsuny.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie projektu,
- ✗ budowa wiaty rekreacyjnej,
- ✗ zakup wyposażenia w postaci stołów i ław.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsuny i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 2. Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej.

Zadanie 2.1. Uzupełnienie oświetlenia ulicznego wsi.

1. Opis stanu istniejącego:

W Wejsunach są braki w oświetleniu ulicznym wsi, co utrudnia zarówno turystom, jak i mieszkańcom funkcjonowanie po zmroku oraz obniża poziom bezpieczeństwa publicznego. Niezbędne jest uzupełnienie oświetlenia we wsi, szczególnie w miejscach, gdzie powstały nowe drogi i posesje. Należy również rozważyć możliwość zastosowania nowych technologii w dziedzinie oświetlenia (oprawy LED, lampy solarne lub hybrydowe) w celu zmniejszenia kosztów eksploatacji oraz zwiększenia efektywności.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie dokumentacji projektowej i kosztorysów,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ roboty instalatorskie/montażowe.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 2. Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej.

Zadanie 2.2. Wykonanie chodników oraz urządzenie bezpiecznych przejść przez jezdnię.

1. Opis stanu istniejącego:

Wejsuny wykazują w sezonie letnim wzrost natężenia ruchu kołowego co stanowi o znacznym zagrożeniu potraceniami pieszych. Samochody przejeżdżające przez miejscowość, ze względu na liczne zakręty oraz rzędy domostw przylegających do drogi, dysponują ograniczoną widocznością. W Wejsunach nie wszędzie jest chodnik. Mieszkańcy narzekają na zbyt małą liczbę bezpiecznych i wyznaczonych miejsc dla pieszych. Ważnym zadaniem dla zagospodarowania wsi jest wydzielenie dodatkowych ciągów komunikacyjnych oraz urządzenie przejść dla pieszych. Zakładana inwestycja przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, podniesie atrakcyjność zamieszkania oraz zwiększy dostępność wsi dla odwiedzających.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie dokumentacji projektowej i kosztorysowej,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ roboty drogowe.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 2. Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej.

Zadanie 2.3. Wykonanie dróg utwardzonych na terenie wsi.

1. Opis stanu istniejącego:

W wielu miejscach wsi brakuje dróg utwardzonych. Utrudnia to mieszkańcom codzienne funkcjonowanie oraz ogranicza rozwój działalności gospodarczej, w tym turystycznej. Niezbędne jest wykonanie dróg utwardzonych o odpowiednim standardzie umożliwiającym swobodny dojazd do swoich posesji.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ wykonanie dokumentacji projektowej i kosztorysowej,
- ✗ uzyskanie wymaganych zgód/pozwoleń,
- ✗ roboty drogowe.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 2. Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej.

Zadanie 2.4. Remont i wyposażenie remizy strażackiej.

1. Opis stanu istniejącego:

Obiekt znajduje się na terenie należącym do gminy Ruciane-Nida, na działkach numer 80/2 w obrębie nr 13 w Wejsunach. Projekt modernizacji OSP nie zmienia dotychczasowej zasady wykorzystywania obiektu, a jedynie rozszerzenie jego funkcji. Remiza jest to budynek wolnostojący, niepodpiwniczony, parterowy o kształcie prostokąta. Budynek wykonany w technologii tradycyjnej. Ściany murowane z cegły gr. 1,5 C na zaprawie wapienno-cementowej. Stropy drewniane. Dach stromy, dwuspadowy, kryty blachodachówką, na pełnym deskowaniu. Instalacje: energia, woda, piece. Brakuje zaplecza kuchennego, oraz sanitarnego. Powierzchnia pomieszczeń Ochotniczej Straży Pożarnej (całkowita powierzchnia użytkowa: 83,82 m²): 1) pomieszczenie nr 1 4,10 m x 2,85 m = 11,69 m², 2) pomieszczenie nr 2 4,10 m x 7,00 m = 28,70 m², 3) garaż 4,30 m x 10,10 m = 43,43 m². Stan ogólny techniczny obiektu w ostatnim czasie został poprawiony. Dzięki pieniądзом pozyskanym m.in. z Nadleśnictwa Maskulińskiego w ostatnim czasie udało się wyremontować dach, wymienić okna i drzwi oraz rozpocząć remont wewnątrz pomieszczeń. Niezbędne jest dokończenie remontu wewnątrz, wykonanie nowej elewacji wraz z dociepleniem, zmodernizowanie systemu grzewczego, wykonanie zaplecza kuchennego i sanitarnego, zakupienie nowego wyposażenia i mebli oraz zagospodarowanie terenu wokół remizy. Projektowana inwestycja ma na celu zwiększenie spektrum wykorzystania obiektu.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ prace projektowe i kosztorysowe,

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

- ✗ uzyskanie wymaganych pozwoleń,
- ✗ prace remontowe i instalatorskie,
- ✗ zakup wyposażenia,
- ✗ uporządkowanie i zagospodarowanie otoczenia wokół remizy.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Zadanie 3.1. Organizacja czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych.

1. Opis stanu istniejącego:

Zajęcia pozaszkolne dla dzieci i młodzieży z gminy Ruciane-Nida organizowane są w placówkach szkolnych, tj. w szkole w Ukcie i Rucianem-Nidzie. Dzieci z innych wsi ze względu na zaplanowane godziny dojazdu ze szkoły mają ograniczoną możliwość korzystania z tej formy organizacji czasu wolnego. Również dorośli mieszkańcy narzekają na niedostateczną liczbę zajęć, form spędzania czasu wolnego. W ramach zadania podejmowane będą działania mające na celu zorganizowanie różnych i atrakcyjnych zajęć takich jak wspólne z rodzicami czytanie książek – konkursy na ilustrację wykonaną przez całą rodzinę najciekawszej książki, nauka samopomocy, warsztaty plastyczne i rękodzielnicze, warsztaty kulinarne, zajęcia sportowe i rekreacyjne.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ ustalenie harmonogramu i scenariusza zajęć,
- ✗ zaangażowanie instruktorów/ animatorów.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Priorytet 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Zadanie 3.2. Organizacja kursów i szkoleń dla mieszkańców.

1. Opis stanu istniejącego:

Obecnie mieszkańcy mają ograniczoną możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji. Wraz z początkiem transformacji ustrojowej w Polsce zaczął następować zanik organizacji mieszkańców wsi i małych miasteczek, w tym Wejsun. Ludzie zajęci przystosowywaniem się do zmieniającej się sytuacji przestali interesować się otoczeniem. Tymczasem wejście Polski do Unii Europejskiej przyniosło zmiany również społeczne, zaczyna promować się aktywność i przedsiębiorczość. Mieszkańcy Wejsun obserwują te zmiany, dostrzegają potrzebę zmieniania swojego otoczenia także przy wykorzystaniu środków z funduszy unijnych lub z innych źródeł zewnętrznych. Chcą, aby ta pomoc objęła zarówno ich jak i ich miejscowość. Zdają sobie sprawę, że bez podniesienia swojej wiedzy nie będą mogli skutecznie znaleźć się w otaczającej ich nowej rzeczywistości. By móc się odnaleźć na dzisiejszym rynku pracy niezbędna jest wiedza. W ramach zadania podejmowane będą działania mające na celu organizowanie na miejscu kursów i szkoleń podnoszących wiedzę i kompetencje mieszkańców takie jak: rozpoczynanie i prowadzenie działalności gospodarczej, technik aktywnego poszukiwania pracy, komunikacji społecznej, asertywności, kształtowania właściwych postaw społecznych. Szkolenia prowadzone będą przez specjalistów.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ ustalenie tematyki, programu i harmonogramu zajęć,
- ✗ zaangażowanie specjalistów.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości.

Priorytet 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Zadanie 3.3. Organizacja spotkań i imprez integrujących społeczność lokalną.

1. Opis stanu istniejącego:

W Wejsunach, podobnie jak w innych miejscowościach gminy, nie obserwuje się takich ludzkich reakcji jak zawiść, niechęć i brak szacunku dla innych. Mieszkańcy są stosunkowo zgrani i życzliwi. Pomimo codziennych obowiązków i braku czasu starają się spotykać i rozmawiać. Aby nie tracić ze sobą kontaktu i nie oddalać się od siebie, corocznie organizują wspólne spotkania. Podczas nich biesiadują całymi rodzinami, wymieniają się przeżyciami, poglądami, doświadczeniami. Spotkania integrują społeczność

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

lokalną, jak również umożliwiają turystom (gościom) zapoznanie się z miejscową kulturą. Organizowane spotkania/imprezy o charakterze otwartym, cieszą się dużym zainteresowaniem gości. Jest to doskonały sposób promocji wsi. Ich cykliczne organizowanie daje szansę na społeczno – gospodarczy rozwój miejscowości. Mieszkańcy chcą realizować coraz więcej inicjatyw integrujących społeczność lokalną. Za ważne uznają oni organizowanie corocznych imprez, takich jak: akademie z okazji Dnia Babci, Dziadka, Matki, Ojca, Dziecka, Rodzinny Festyn, Turniej – zawody dla mieszkańców wsi (m.in. w kategorii na najładniejsze obejście, czy w dyscyplinach sportowych), Andrzejki, Mikołajki, Sylwester. Większość imprez planuje się włączyć do kalendarza imprez gminnych.

2. Zakres prac planowanych w ramach projektu:

- ✗ ustalenie harmonogramu i scenariusza zajęć,
- ✗ zaangażowanie instruktorów/animatorów.

3. Beneficjenci ostateczni:

- ✗ mieszkańcy Wejsun i okolicznych miejscowości,
- ✗ w sezonie turystycznym również turyści odwiedzający tę okolicę.

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Rozdział VII Harmonogram i kosztorys wdrażania planu (w PLN)

Zadanie		Okres realizacji							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PRIORYTET 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, turystycznej, kulturalnej i sakralnej.									
1.1.	Zwiększenie funkcjonalności i estetyki plaży wiejskiej/boiska wiejskiego.	11,3tys.	10tys.						
1.2.	Urządzenie siłowni zewnętrznej.		10tys.	10tys.					
1.3.	Modernizacja systemu grzewczego i instalacji elektrycznej wiejskiego centrum kultury.		8tys.						
1.4.	Doposażenie wiejskiego centrum kultury.	2tys.	4tys.						
1.5.	Remont Filii Biblioteki Publicznej.				4tys.	4tys.			
1.6.	Ogrodzenie placu zabaw.	2tys.							
1.7.	Remont izby regionalnej.				15 tys.	5 tys.	480 tys.		
1.8.	Budowa pomostu na plaży wiejskiej.	4tys.	8tys.						
1.9.	Ustawienie tablic informacyjno-promocyjnych na terenie wsi.		3tys.	3tys.					
1.10.	Utworzenie strony internetowej poświęconej wsi.		1,5tys.						
1.11.	Wytyczenie i przygotowanie tras pieszych, rowerowych i narciarskich w pobliżu wsi.			3tys.	3tys.	3tys.			

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

1.12.	Prace porządkowe i renowacyjne cmentarza.	X	X	X	X	X	X	X	X
1.13.	Prace renowacyjne w obrębie kościoła ewangelicko-augsburskiego wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.	1mln.							
1.14.	Prace porządkowe i poprawa estetyki wsi.	X	X	X	X	X	X	X	X
1.15	Budowa ogólnodostępnej wiaty rekreacyjnej nad Jeziorem Wejsunek					30 tys.			
PRIORYTET 2. Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej.									
2.1.	Uzupełnienie oświetlenia ulicznego wsi.			5tys.	5tys.				
2.2.	Wykonanie chodników oraz urządzenie bezpiecznych przejść przez jezdnię.		X	X	X				
2.3.	Wykonanie dróg utwardzonych na terenie wsi.			X	X	X			
2.4.	Remont i doposażenie remizy strażackiej.			10tys.	10tys.	10tys.			
PRIORYTET 3. Rozwój zasobów ludzkich.									
3.1.	Organizacja czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych.		X	X	X	X	X	X	X
3.2.	Organizacja kursów i szkoleń dla mieszkańców.	X	X	X	X	X	X	X	X
3.3.	Organizacja spotkań integrujących społeczność lokalną.	X	X	X	X	X	X	X	X

Plan Odnowy Miejscowości Wejsuny

Rozdział VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.

Zasadniczą rolę, jaką będą pełnić we wdrażaniu Planu mieszkańcy miejscowości to inicjowanie działań projektowych, realizacja projektów oraz wyrażanie opinii na temat podejmowanych i prowadzonych zadań. Realizacja założeń Planu będzie monitorowana przez Lidera i Grupę Odnowy Miejscowości. O Planie Odnowy Miejscowości Wejsuny przyjętym do realizacji przez Zebranie Wiejskie Sołectwa i Radę Miejską, jak również o rozpoczynanych zadaniach, ich przebiegu i zakończeniu wszyscy mieszkańcy będą szczegółowo informowani. Informacje będą upowszechniane poprzez:

- Budżet gminy na kolejne lata
- Sprawozdania z realizacji budżetu gminy
- Strona internetowa Miasta i Gminy Ruciane-Nida
- Tablica informacyjna we wsi Wejsuny
- Dokumentacja z odbioru robót poszczególnych inwestycji

Raz na kwartał będą organizowane spotkania Grupy Odnowy Miejscowości poświęcone monitorowaniu wdrażania Planu Odnowy Miejscowości. Grupa Odnowy Miejscowości będzie dokonywać oceny postępów wdrażania POM.

Spółeczność wiejska będzie się komunikowała poprzez wspólne spotkania wiejskie. Kontakt pomiędzy wsią a gminą będzie zachowany poprzez Lidera Grupy Odnowy Miejscowości i Sołtysa.